

Det Svenska miljömålssystemet & Miljömålen i Uppsala län - uppföljning

Helena Brunnkvist

Miljömålssamordnare, Länsstyrelsen i Uppsala

SVERIGES MILJÖMÅL

- Sveriges riksdag har satt upp miljömål för en hållbar samhällsutveckling
- Målen styr miljöarbetet i Sverige
- De visar vägen till ett hållbart samhälle

1 generationsmål
16 miljökvalitetsmål
24 etappmål

DET SVENSKA MILJÖMÅLSSYSTEMET

Generationsmålet

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

Återhämtade ekosystem | Bevarad biologisk mångfald | Minimal negativ miljöpåverkan på människor | Resurseffektiva kretslopp | God hushållning naturresurserna | Effektiv energianvändning | Ändrade konsumtionsmönster

16 MÅL FÖR MILJÖKVALITETEN I SVERIGE

Begränsad klimatpåverkan

Frisk luft

Bara naturlig försurning

Giftfri miljö

Skyddande ozonskikt

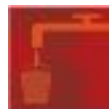
Säker strålmiljö

Ingen övergödning

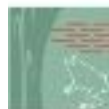
Levande sjöar och vattendrag

Grundvatten av god kvalitet

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Myllrande våtmarker

Levande skogar

Ett rikt odlingslandskap

Storslagen fjällmiljö

God bebyggd miljö

Ett rikt växt- och djurliv

Preciseringar = förtydligande

3. Bara naturlig försurning - fastställt fyra preciseringar

1. Påverkan genom atmosfäriskt nedfall

Nedfallet av luftburna svavel- och kväveföreningar från svenska och internationella källor medför inte att den kritiska belastningen för försurning av mark och vatten överskrids i någon del av Sverige.

2. Påverkan genom skogsbruk

Markanvändningens bidrag till försurning av mark och vatten motverkas genom att skogsbruket anpassas till växtplatsens försurningskänslighet

3. Försurade sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag uppnår oberoende av kalkning minst god status med avseende på försurning enligt förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön

4. Försurad mark

Försurningen av marken inte påskyndar korrosion av tekniska material och arkeologiska föremål i mark och inte skadar den biologiska mångfalden i land- och vattenkosystem.

DET SVENSKA MILJÖMÅLSSYSTEMET

GENERATIONSMÅLET

Visar vägen för Sveriges miljöarbete

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

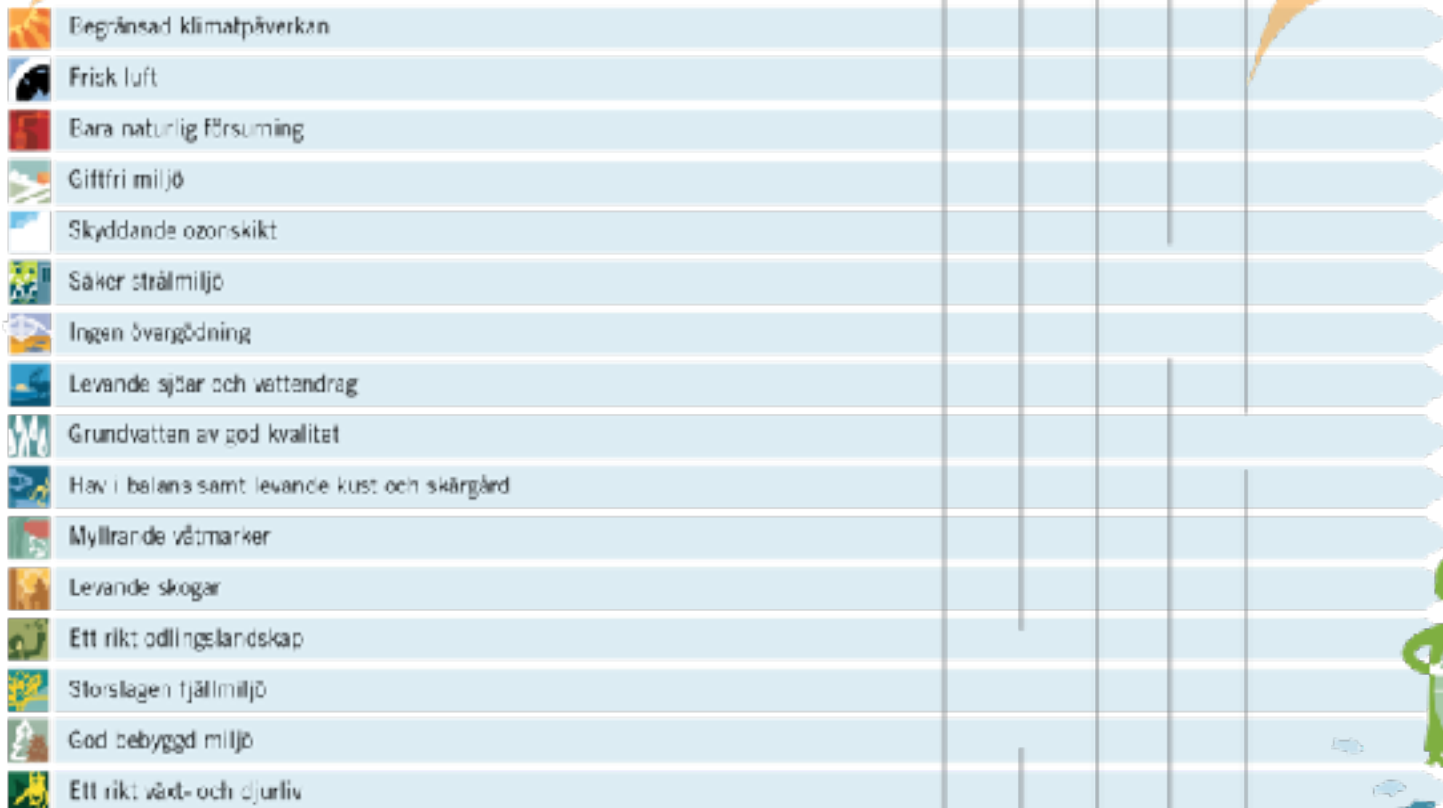
Återhämtade ekosystem | Bevarad biologisk mångfald | Minimal negativ miljöpåverkan på människor | Resurseffektiva kretslopp | God hushållning naturresurserna | Effektiv energianvändning | Ändrade konsumtionsmönster

MILJÖKVALITETSMÅLEN 16 st

Beskriver önskat tillstånd i miljön. De följs upp med hjälp av ett antal preciseringar som förtydligar innebörden.

ETAPPMÅL

Är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljökvalitetsmål. (Antalet varierar)

Helena Brunnkvist

ÅR 2020

ETAPPMÅL

- ÄN SÅ LÄNGE INOM OMRÅDENA:

Utsläpp av växthusgaser (1)

Luftföroreningar (3)

Avfall (2)

Biologisk mångfald (10)

Farlig ämnen (8)

Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan

Insatser ska vidtas så att senast år 2018 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara

ETAPPMÅL

- ÄN SÅ LÄNGE INOM OMRÅDENA:

Utsläpp av växthusgaser (1)

Luftföroreningar (3)

Avfall (2)

Biologisk mångfald (10)

Farliga ämnen (8)

**Skydd av
landområden,
sötvattensområden
och marina
områden**

Minst 20 procent av
Sveriges land- och
sötvattensområden
samt 10 procent av
Sveriges marina
områden ska senast år
2020 bidra till att nå
nationella och
internationella mål för
biologisk mångfald...

Uppsala län?

Länsstyrelseinstruktionen (2007:825)

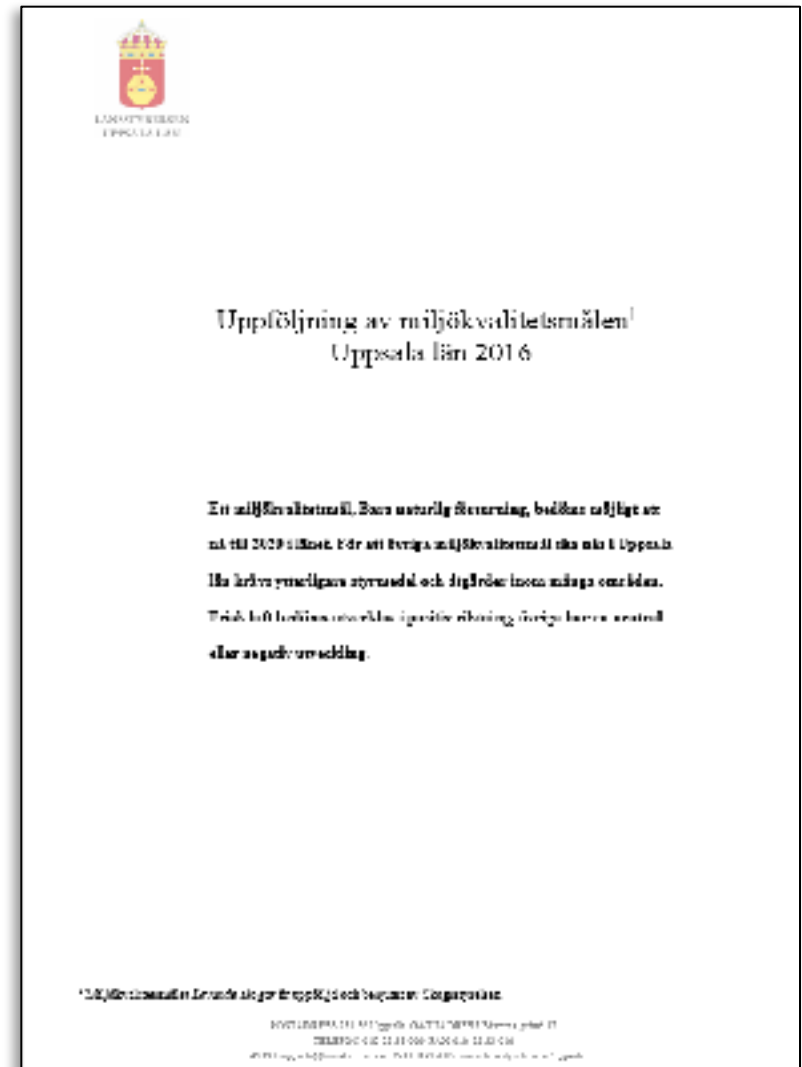
5 a § Länsstyrelsen ska verka för att det generationsmål för miljöarbetet och de miljökvalitetsmål som riksdagen har fastställt nås...

Länsstyrelsen ska särskilt

- 1.samordna** det regionala mål- och uppföljningsarbetet,
- 2.utveckla, samordna och genomföra regionala åtgärdsprogram** med bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljökvalitetsmålen,
- 3.stödja kommunerna** med underlag i deras arbete med generationsmålet och miljökvalitetsmålen, och
- 4.verka för att generationsmålet och miljökvalitetsmålen får genomslag** i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt bidra till att de beaktas i det regionala tillväxtarbetet.

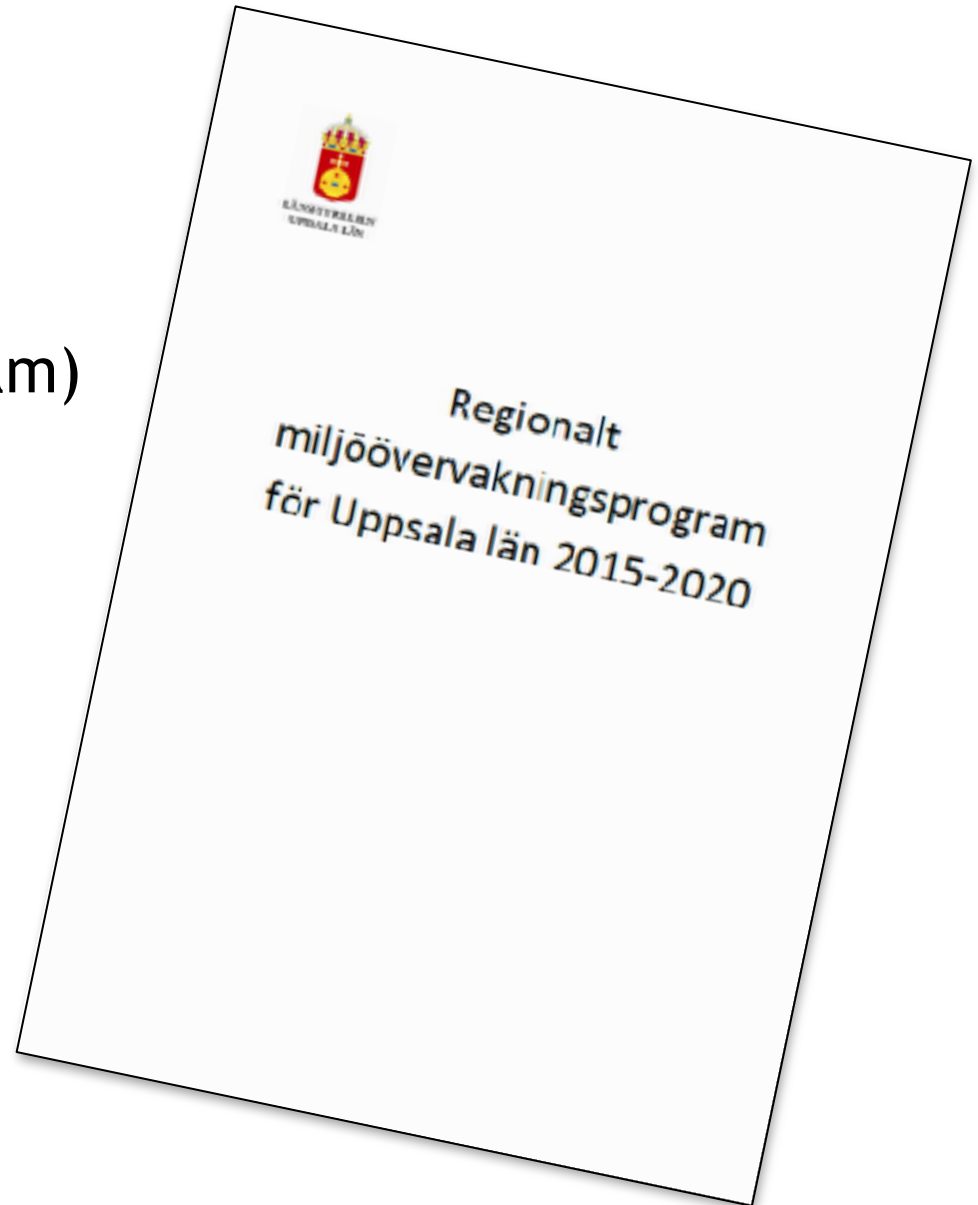
Årlig uppföljning

- Naturvårdsverket är samordningsmyndighet
  - Anvisningar
  - Samlar in och vbf till departementet

Underlag till uppföljning

- Miljöövervakning
  - Nationell
  - Regional (23 program)
  - Lokal
  - Näringsliv
- Indikatorer

Indikatorer

Indikatorerna ska:

- följa upp resultatet av miljömålsarbetet
  - visa om miljöarbetet går i rätt riktning och i rätt takt
  - visa hur miljön mår
  - ge underlag för åtgärder och beslut.
-
- Uppdatering 2 gånger per år
  - Nationell, regional och lokal upplösning

Miljömålsuppföljning 2016

- 15 miljömål gäller för Uppsala län
- Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av 12 miljömål, Skogsstyrelsen följer upp *Levande skogar*
- Nationell bedömning av 3 miljökvalitetsmål
  - *Begränsad klimatpåverkan*
  - *Skyddande ozonskikt*
  - *Säker strålmiljö*

Rapportens innehåll

Sammanfattning

För varje miljömål:

- **Resultat**

- redovisa miljötilstånd med fokus på 2016
- redovisa förutsättningar att nå målet

- **Analys**

- enkel analys av orsakerna till miljötilståndet
- effekter av styrmedel
- behov av ytterligare insatser

- **Bedömning**

- När vi målet till angivet målar?
- Hur är utvecklingen av miljön?

Resultat, Uppsala län 2016

- 2 miljömål *Skyddande ozonskikt, Bara naturlig försurning*

- 13 miljömål

Nationell bedömning av Begränsad klimatpåverkan, Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö

- 2 miljömål *Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv*

Levande skogar, Ett rikt växt- och

- 1 miljömål *Frisk luft*

Frisk luft

- 12 miljömål

Varför når vi inte målen?

Varför når vi inte målen?

- Åtgärder görs men inte i tillräcklig omfattning
- Rådighet?

Bedömning av utvecklingsinriktning?

- Tillståndet försämras
- Tillståndet förbättras
- Förbättring inom några preciseringar men försämring inom andra, *alternativt* Otillräckligt underlag

Tack!

Ytterligare information om miljötillståndet samt miljökvalitetsmålen finns på www.miljomal.se

helena.brunnkvist@lansstyrelsen.se

Tel. 010-22 33 251

2. Frisk Luft

Regeringen har fastställt **tio** **preciseringar** om:

1. Bensen
2. Bensapyren
3. Butadien
4. Formaldehyd
5. Partiklar (PM2,5)
6. Partiklar (PM10)
7. Marknära ozon
8. Ozonindex
9. Kväveoxid
10. Korrosion

3. Bara naturlig försurning

Regeringen har fastställt **fyra preciseringar** om:

1. Påverkan genom atmosfäriskt nedfall

Nedfallet av luftburna svavel- och kväveföreningar från svenska och internationella källor medför inte att den kritiska belastningen för försurning av mark och vatten överskrids i någon del av Sverige.

2. Påverkan genom skogsbruk

Markanvändningens bidrag till försurning av mark och vatten motverkas genom att skogsbruket anpassas till växtplatsens försurningskänslighet

3. Försurade sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag uppnår oberoende av kalkning minst god status med avseende på försurning enligt förordningen (2004:660) om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön

4. Försurad mark

Försurningen av marken inte påskyndar korrosion av tekniska material och arkeologiska föremål i mark och inte skadar den biologiska mångfalden i land- och vattensystem.

4. Giftfri miljö

Regeringen har fastställt **sex preciseringar** om:

- 1. Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen**
Den sammanlagda exponeringen för kemiska ämnen via alla exponeringsvägar inte är skadlig för människor eller den biologiska mångfalden.
- 2. Användningen av särskilt farliga ämnen**
Användningen av särskilt farliga ämnen har så långt som möjligt upphört.
- 3. Oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper**
Spridningen av oavsiktligt bildade ämnen med farliga egenskaper är mycket liten och uppgifter om bildning, källor, utsläpp samt spridning av de mest betydande av dessa ämnen och deras nedbrytningsprodukter är tillgängliga.
- 4. Förorenade områden**
Förorenade områden är åtgärdade i så stor utsträckning att de inte utgör något hot mot människors hälsa eller miljön
- 5. Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper**
Kunskap om kemiska ämnens miljö- och hälsoegenskaper är tillgänglig och tillräcklig för riskbedömning
- 6. Information om farliga ämnen i material och produkter**
Information om miljö- och hälsofarliga ämnen i material, kemiska produkter och varor är tillgänglig.

5. Skyddande ozonskikt

Regeringen har fastställt **två preciseringar** om:

1. Vändpunkt och återväxt

Vändpunkten för uttunningen av ozonskiktet har nåtts och början på återväxten observeras.

2. Ofarliga halter ozonnedbrytande ämnen

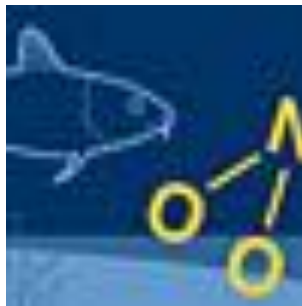
Halterna av klor, brom och andra ozonnedbrytande ämnen i de övre luftlagren understiger den nivå där ozonskiktet påverkas negativt.

6. Säker strålmiljö

Regeringen har fastställt **fyra preciseringar** om:

- 1. Strålskyddsprinciper**
Individens exponering för skadlig strålning i arbetslivet och i övriga miljön begränsas så långt det är rimligt möjligt.
- 2. Radioaktiva ämnen**
Utsläppen av radioaktiva ämnen i miljön begränsas så att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas.
- 3. Ultraviolettt strålning**
Antalet årliga fall av hudcancer orsakade av ultraviolettt strålning är lägre än år 2000
- 4. Elektromagnetiska fält**
Exponeringen för elektromagnetiska fält i arbetslivet och i övriga miljön är så låg att människors hälsa och den biologiska mångfalden inte påverkas negativt

7. Ingen övergödning

Regeringen har fastställt **fyra preciseringar** om:

1. Påverkan på havet

Den svenska och den sammanlagda tillförseln av kväveföreningar och fosforföreningar till Sveriges omgivande hav underskrider den maximala belastning som fastställs inom ramen för internationella överenskommelser

2. Påverkan på landmiljön

Atmosfäriskt nedfall och brukande av mark inte leder till att ekosystemen uppvisar några väsentliga långsiktiga skadliga effekter av övergödande ämnen i någon del av Sverige

3. Tillstånd i sjöar vattendrag, kustvatten och grundvatten

Sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten uppnår minst god status för näringsämnen enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön

4. Tillstånd i havet

Havet har minst god miljöstatus med avseende på övergödning enligt havsmiljöförordningen (2010:134).

8. Levande sjöar och vattendrag

Regeringen har fastställt **elva preciseringar** om:

1. God ekologisk och kemisk status
2. Oexploaterade och i huvudsak opåverkade vattendrag
3. Ytvattentäckers kvalitet
4. Ekosystemtjänster
5. Strukturer och vattenflöden
6. Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
7. Hotade arter och återställda livsmiljöer
8. Främmande arter och genotyper
9. Genetiskt modifierade organismer
10. Bevarade natur- och kulturmiljövärden
11. Friluftsliv

9. Grundvatten av god kvalitet

Regeringen har fastställt **sex** preciseringar om:

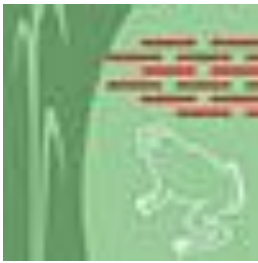
1. Grundvattnets kvalitet
2. God kemisk grundvattenstatus
3. Kvaliteten på utströmmande grundvatten
4. God kvantitativ grundvattenstatus
5. Grundvattennivåer
6. Bevarande av naturgrusavlagringar

0. Hav i balans samt levande kust och skärgård

Regeringen har fastställt **elva preciseringar** om:

1. God miljöstatus
2. God ekologisk och kemisk status
3. Ekosystemtjänster
4. Grunda kustnära miljöer
5. Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
6. Hotade arter och återställda livsmiljöer
7. Främmade arter och genotyper
8. Genetiskt modifierade organismer
9. Bevarade natur- och kulturmiljövärden
10. Kulturlämningar under vatten
11. Friluftsliv och buller

11. Myllrande våtmarker

Regeringen har fastställt **nio** **preciseringar** om:

1. Våtmarkstypernas utbredning
2. Ekosystemtjänster
3. Återskapade våtmarker och arters spridningsmöjligheter
4. Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
5. Hotade arter och återställda livsmiljöer
6. Främmande arter och genotyper
7. Genetiskt modifierade organismer
8. Bevarade natur- och kulturmiljövärden
9. Friluftsliv och buller

12. Levande Skogar

Regeringen har fastställt **nio** **preciseringar** om:

1. Skogsmarkens egenskaper och processer
2. Ekosystemtjänster
3. Grön infrastruktur
4. Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
5. Hotade arter och återställda livsmiljöer
6. Främmande arter och genotyper
7. Genetiskt modifierade organismer
8. Bevarade natur- och kulturmiljövärden
9. Friluftsliv

13. Ett rikt odlingslandskap

Regeringen har fastställt **tolv preciseringar** om:

1. Åkermarkens egenskaper och processer
2. Jordbruksmarkens halt av föroreningar
3. Ekosystemtjänster
4. Variationsrikt odlingslandskap
5. Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
6. Växt och husdjursgenetiska resurser
7. Hotade arter och naturmiljöer
8. Främmande arter och genotyper
9. Genetiskt modifierade organismer
10. Bevarade natur- och kulturvärden
11. Kultur och bebyggelsemiljöer
12. Friluftsliv

15. God bebyggd miljö

Regeringen har fastställt **tio preciseringar** om:

1. Hållbar bebyggelsestruktur
2. Hållbar samhällsplanering
3. Infrastruktur
4. Kollektivtrafik, gång och cykel
5. Natur- och grönområden
6. Kulturvärden i bebyggd miljö
7. God vardagsmiljö
8. Hälsa och säkerhet
9. Hushållning med energi och naturresurser
10. Hållbar avfallshantering

16. Ett rikt växt- och djurliv

Regeringen har fastställt **åtta preciseringar** om:

1. Gynnsam bevarandestatus och genetisk variation
  2. Påverkan av klimatförändringar
  3. Ekosystemtjänster och resiliens
  4. Grön infrastruktur
- Genetiskt modifierade organismer
  - Främmande arter och genotyper
  - Biologiskt kulturarv
  - Tätortsnära natur